

Nr 6.

Första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande i anledning av väckt motion om vidgad rätt för militär personal att åtnjuta taxenedsättning vid permissionsresor.

I en inom första kammaren väckt, till dess allmänna beredningsutskott hänvisad motion, nr 325, har herr *Bengtson* m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära, att nu gällande bestämmelser måtte ändras så, att ifrågavarande taxenedsättning för militär personals permissionsresor må kunna tillämpas även å resa med statens järnvägars bussar, samt att åtgärder vidtagas för att, därest så är möjligt, uppnå samma förmåner för permissionsresor å andra reguljära buss- och båtlinjer.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från järnvägsstyrelsen och generalpoststyrelsen samt berett tillfälle för Svenska omnibusägareförbundet att inge yttrande. Samtliga remissinstanser avstyrker bifall till motionen.

Järnvägsstyrelsen erinrar om att enligt järnvägstaxan är nedsättning av biljettavgifterna f. n. medgiven för ett flertal kategorier resande. Liknande nedsättning medges icke när det gäller busslinjerna. Ett generellt införande av militära veckoslutsbiljetter å busslinjerna skulle å vissa sträckor, där såväl tåg- som bussförbindelser finns, medföra överflyttning av resande från tågen till bussarna, vilket kunde framtvinga en utökning av fordonsparken. En nedsättning av avgifterna för militärpersonalens resor kan även förutsättas medföra att krav på samma förmån skulle komma att resas från övriga trafikantgrupper, som nu åtnjuter prisnedsättning vid resa på järnväg. Taxenedsättningar av allmän karaktär kan f. n. icke medges beträffande busslinjerna med mindre kompensation för inkomstbortfallet erhålles genom höjda biljettpriser för andra resor, men styrelsen eftersträvar i stället låga och enhetliga taxor, lika för alla trafikanter.

Generalpoststyrelsen framhåller att frågan om möjligheterna att medge taxenedsättning för resa med omnibus måste bedömas från delvis andra synpunkter än dem som kan framföras när det gäller fråga om nedsättning av biljettpriset för resa å järnväg. En väsentlig skillnad föreligger mellan lastkapaciteten hos bantåg (rälsbuss) och landsvägsbuss. Medan resandetrymmet i ett tåg vid behov utan nämnvärd merkostnad för järnvägen kan utökas genom tillkoppling av en eller annan vagn, är utrymmet i ett landsvägsfordon mera begränsat. Vid veckoskiftena, då permissionsresorna fullgörs, är utrymmet i omnibusarna i regel utnyttjat till det yttersta. Erfarenheterna från den av postverket bedrivna linjetrafiken visar att trafiken vid veckoskiftena redan nu ofta stegras i sådan grad, att tillgängliga reserv-

fordon då måste insättas i trafik och ävenledes är fullt utnyttjade. Ett stimulerande av linjetrafiken genom ifrågasatt taxenedsättning för militär personal vid permissionsresor kan medföra sådan intensifiering av trafiken vid veckoskiftena och helgerna, att på grund härav ytterligare reservfordon måste anskaffas. Ur trafikekonomisk synpunkt kan en taxenedsättning av ifrågasatt allmän karaktär icke genomföras med mindre kompensation för bortfallet av trafikinkomster lämnas genom exempelvis en höjning av de allmänt gällande taxorna.

Svenska omnibusägareförbundet anför, att de privata bussföretagen numera är så betungade av alla slags skatter och pålagor, att de i många fall icke kan få rörelsen ekonomiskt lönsam, samt att de icke heller har möjlighet att såsom statliga och kommunala sådana få sin förluster täckta skattevägen, varför tiden måste anses mycket olämplig att föreslå taxenedsättningar.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det kunde vara önskvärt om vidgad rätt för militär personal att åtnjuta taxenedsättning vid permissionsresor kunde genomföras. Men under det att s. k. militära veckoslutbiljetter med relativ lätthet kunnat införas vid järnvägarna skulle det ställa sig betydligt svårare att införa sådana vid buss- och båtlinjer. Vad angår busslinjerna har man att räkna med dels statens järnvägars och postverkets, dels kommun- eller privatägda linjer. Även om affärsverken kunde åläggas att införa sådan taxenedsättning, som motionärerna ifrågasätter, skulle ägarna av de kommunala eller privata busslinjerna svårigen kunna tvingas därtill. Staten skulle bli nödsakad att ersätta deras inkomstbortfall på grund av de för militärpersonalen förbilligade resorna. Detsamma skulle bli fallet när det gäller båtlinjer. Men även de affärsdrivande verken torde komma att göra anspråk på kompensation för inkomstbortfallet genom allmänt höjda biljettpriser. Hur berättigat det än kunde vara att militär personal, särskilt mera avlägset boende, som saknar tillgång till järnvägsförbindelser, kunde komma i åtnjutande av sådana förmåner, som motionärerna avser, anser sig utskottet dock icke kunna biträda det i motionen framförda förslaget.

Med vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att motion I: 325 ej måtte till någon första kammarens
åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 mars 1952.

På utskottets vägnar:
BERNHARD NÄSGÅRD.

Närvarande: se under utskottets utlåtande nr 5.